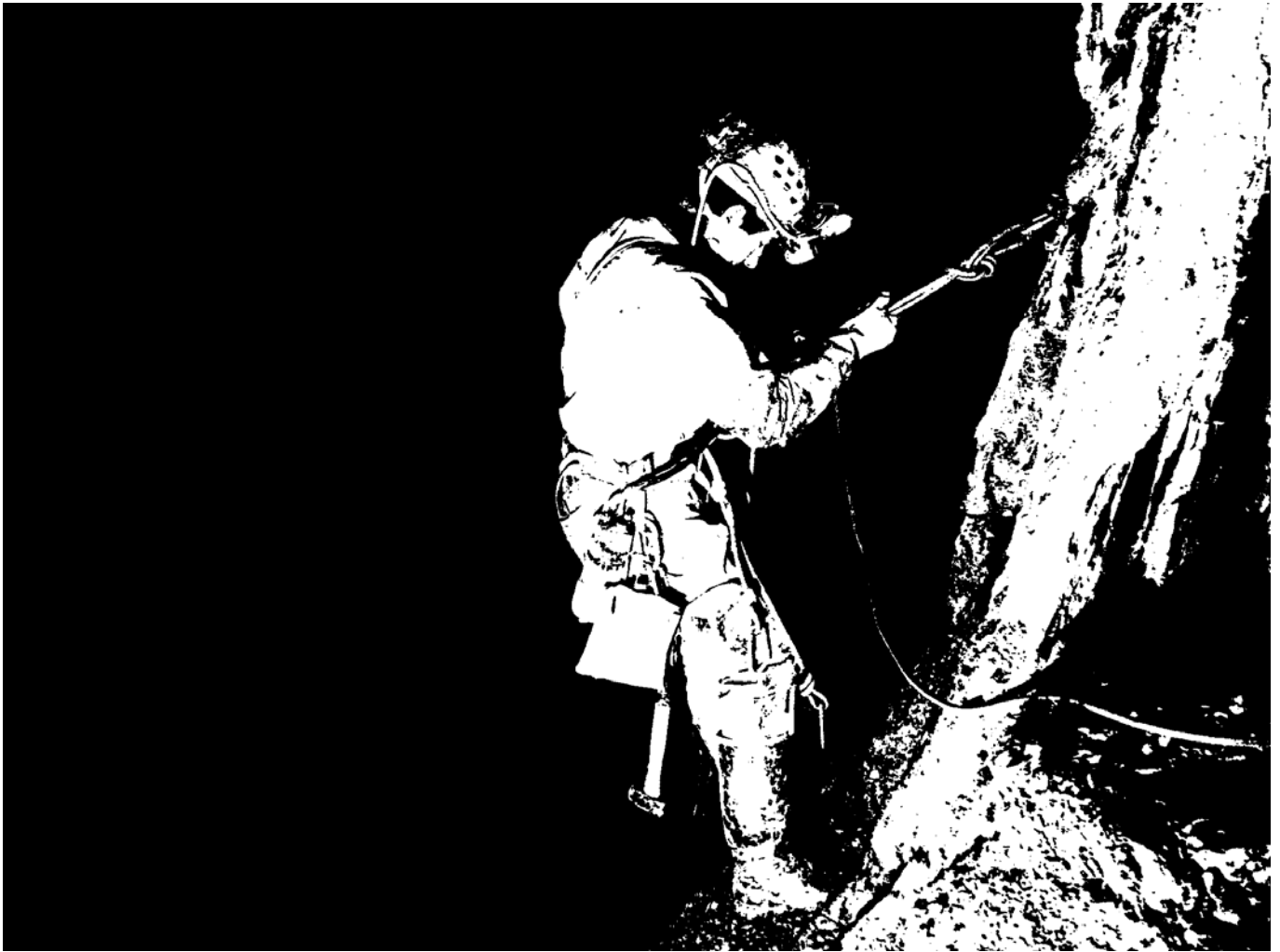

Memoires van een holenmens – door Paul De Bie

Deel 2 - Het Monster

Met één hand duw ik het rotsblok over de rand. Een paar tellen later slaat het in met een galmende dreun, als een kanonschot in een leeg voetbalstadion. Het geluid weerkaatst tegen onbekende gewelven, een onaardse trilling stijgt op vanuit de diepte van de put en doet de lucht vibreren, een vibratie die komt en gaat en slechts na vele seconden uitsterft.

Op handen en voeten zittend kijk ik nog eens voorzichtig over de rand van de prachtige, cilindrische schacht omlaag. Veel zie ik niet met mijn pover Petzl Zoom lichtje. Een helm draag ik niet, zelfs geen speleopak. Mijn outfit bestaat uit een dun, versleten trainingspak waarin ik het allerminst warm heb. Ik bevind me in de AN506, een grot die gisteren werd ontdekt tijdens een wandeltochtje van Pierre en zijn kinderen, in de laatste dagen van onze allereerste expeditie op het massief van Anialarra. Het is 14 augustus 1997 en binnen twee dagen gaan we naar huis, na een geslaagde afdaling in de meer dan 600m diepe Pozo Estella.

Toen Pierre me gisterenavond vertelde over het kleine grotingangetje dat ze hadden gevonden, kon me dit niet overtuigen om opnieuw twee en een half uur lang de berg op te hossen, met mijn spelemateriaal en het touw dat we eergisteren net omlaag hadden gedragen.

Ik probeerde me eerst een beeld te vormen van hun vondst.

“En Pierre, kon je iets zien?”

“Nee, het gaatje is te klein, je kan er zelfs niet doorheen. Maar er zit een put onder! We hebben er stenen in gegooid en die vallen wel 15m diep.”

“Pffft, in elke spleet daar op die lapiaz vallen stenen zo diep”, wimpel ik hem af.

Pierre laat zich niet van zijn stuk brengen: “Ja maar, er is een echo. Volgens mij vallen ze in een grote zaal!”

“Goed mogelijk, maar 't zal toch voor een andere keer zijn...” besluit ik.

Pierre speelt zijn laatste troef uit: “We hebben er een video van!”

“Wat? Echt waar?” Mijn interesse is nu gewekt. Binnen de 5 minuten zitten we bij iemand in een caravan voor een TV. Schokkerige amateurbeelden van een klein, driehoekig grotingangetje. Iets waar we zelfs in België onze neus

voor zouden ophalen. Maar dan hoor je de steen vallen. Hij kaatst een keer tegen de wand, dan is het een seconde stil, dan raakt hij de bodem met een duidelijke galm.

“Verdorie Pierre, daar zit volgens mij een zaal onder!” roep ik uit. Pierre glimlacht, hij heeft zijn slag thuis.

’s Anderendaags ga ik met Herman naar boven. Ik heb me beperkt tot een strikte minimumuitrusting. Geen zwaar speleopak of laarzen, geen helm, enkel mijn klimuitrusting en een touw van 50 meter. Een hamer en een beitel om de ingang open te hakken, en een spithandvat. Twee en een half uur later vinden we na wat zoeken de piepkleine ingang. Hij is gevormd in broze kalkschist en wordt met hamer en beitel op een kwartiertje groot genoeg gemaakt om door te kunnen. Ik improviseer een ankerpunt, hang mijn touw en laat me in de smalle spleet zakken. Vijf meter dieper gaat deze open, ik hang inderdaad in een zaal die ik zowat 10 op 10m breed schat. Ik zak nog 20m en bereik de bodem.

“Herman, ik ben beneden, ik ga wat verder kijken!” roep ik omhoog naar Herman die trouw aan de ingang wacht.

Het zaaltje gaat over in een nieuwe put, eerder een grote afstap, zowat 8m diep. Gauw een lint rond een uitstekende rotspunt gehangen, het restant van mijn touw blijkt net genoeg om beneden te geraken. Ik sta in een hoge gang en 10 meter verder lonkt een uitnodigend zwart gat: een nieuwe put. Voorzichtig nader ik de rand van de put die vol los puin ligt. Mijn schemerig hoofdlampje is ontoereikend en maakt dat ik me niet op mijn gemak voel. Er is trouwens iets onheilspellends aan deze grot, de wanden zijn gitzwart en glanzen van het omlaag druppende water. Het duurt even voor ik weet wat de atmosfeer zo dreigend maakt: het is de akoestiek. Mijn stappen klinken als liep ik moederziel alleen door een lege kathedraal. Op de rand van de put balanceert een rotsblok. Met één hand duw ik het rotsblok over de rand. Een paar tellen later slaat het in met een galmende dreun als een kanonschot in een leeg voetbalstadion. Het geluid weerkaatst tegen onbekende gewelven, een onaardse trilling stijgt op vanuit de diepte van de put en doet de lucht vibreren, een vibratie die komt en gaat en slechts na vele seconden uitsterft. Op handen en voeten zittend kijk ik nog eens voorzichtig over de rand van de prachtige, cilindrische schacht omlaag. Ik schud mijn hoofd in ongeloof. Dit kan niet. Zo’n echo heb ik nog nooit gehoord. Deze put is hooguit 25 meter diep. Een mooie, klokvormige put, 6 meter breed, dat wel, maar niets dat zo’n resonantie verklaart.

De galerij waarin ik sta, lijkt aan de overzijde van de put verder te lopen, ik zie een meter of tien verder een hoge, zwarte spleet. Zou het een venster kunnen zijn naar een volgende put? Daar een steen in gooien zal niet gemakkelijk zijn. Ik zoek een steen van een paar kilo en met een flinke zwaai mik ik hem naar de spleet. Van de eerste keer raak! Ik tel de seconden, wachtend op de impact, maar die komt er niet. De steen blijft omlaag donderen, een vibrerend, galmend gerommel stijgt op vanuit de diepte. Een onmenselijke oerkreet, diep uit de buik van de grot die voor het eerst in duizenden jaren haar rust verstoord ziet door deze raar uitgedoste tweevoeter. Slechts na 13 lange seconden sterft het geluid uit. Ik sta aan de grond genageld, het duurt even voor het tot me doordringt, en ik een luide vreugdekreet slaak.

“YIHAAA!”

“Herman, een gigantische put! Honderden meters diep!” Ik roep me schor naar Herman maar de resonantie mengt mijn woorden tot een brij en Herman begrijpt me niet.

Ik weet nu hoe Lépineux en Labeyrie zich moeten hebben gevoeld toen ze in augustus 1950 de Puits Lépineux ontdekten, de meer dan 300m diepe ingangspuit van de Pierre-St-Martin. Ongetwijfeld hebben zij daar ook een steen ingegooid, en net als ik, als aan de grond genageld geluisterd naar die eindeloze echo.

Een half uur later sta ik weer buiten.

“Herman, stel je voor, daar zit een put onder van misschien wel 100 meter diep. Daar moet ik af!”

Herman, geen held in diepe putten, rilt al bij de gedachte zo’n put af te dalen. Mijn besluit staat vast: morgen kom ik terug. Mijn brein draait op volle toeren. Hoe ga ik dat aan boord leggen? Morgen is het zaterdag, de laatste dag van onze vakantie. Op Pierre, Annette en mij na vertrekken alle anderen morgen naar België.

’s Avonds laat vallen we de camping binnen, kapot van de lange tocht doorheen de chaotische lapiaz van Anialarra. Ik doe mijn verhaal en Annette is direct te vinden om morgen met mij opnieuw naar boven te gaan. Eén probleem: wie gaat er op onze twee kindjes letten? Pierre natuurlijk ...alles voor de wetenschap! Ter ere van zijn kinderen, met wie hij samen de grot ontdekte, noemen we de grot “Pozo de los Niños”.

’s Anderendaags ploffen Annette en ik neer aan de ingang van de grot, na een slopende portage van onze speleouitrustingen en 150 meter extra touw. De ingang ligt op 2180m hoogte en de naderingsmars gaat steil bergop. Een uur later staan we allebei aan de rand van de 25 meter put. Ik wijs Annette op het donkere gat aan de overkant en probeer er een steen in te mikken, het lukt me niet. Een volgende steen mist eveneens treiterig zijn doel. Verdorie, ik moet hier toch echt wel een demonstratie geven van die ongelooflijke akoestiek. Op de rand van de put ligt een enorm blok, een meter breed, zeker 300kg zwaar.

“Help eens even, wil je?”

“Wat? Ga je dat omlaag gooien? Ben je gek?” Annette vind het maar niks.

“Komaan, niet zeuren!” Met vereende krachten kantelen we het blok over de rand. Het zoekt even omlaag en spat dan met een verschrikkelijke knal tegen de bodem uiteen. De lucht rondom ons vibreert, vele seconden lang echoot de dreun over en weer, vanuit de diepte stijgt weer dat vreemde rommelende en brommende geluid op, als blies daar iemand op een reusachtige didgeridoo.

“Wauw! Wat is dat!?” Annette ziet bleek rond de neus. Triomfantelijk roep ik uit “Zie je nu wel! Dat is gewoon bangelijk, echt bangelijk”.

Na de demonstratie, actie! Eerst deze put afdalen. Hoewel dit voor ons allebei de allereerste keer is dat we zo'n grote, verticale putten ontdekken, lijkt het alsof we ons hele leven niets anders hebben gedaan. 15 jaar grotten equiperen heeft duidelijk zijn vruchten afgeworpen. Alleen zijn wij hier nu heer en meester over de situatie. Wij kiezen waar de spits komen te zitten! We beperken ons tot een snel equipment, drie spits volstaan en die zijn er in 30 minuten alle drie ingeramd. Het is duidelijk dat later een looplijn langs de linkerwand zal moeten uitgespit worden, want de put zou bij regen wel eens actief kunnen worden. Ik begin met het langste touw, 90m lang. Gauw zoef ik omlaag in de vrijhangende put, gevolgd door Annette. Inderdaad, zoals ik al schatte: een meter of 25 diep. Beneden is er niet direct een vervolg zichtbaar, een barrière van enorme rotsblokken verspert de weg. Ik beklim voorzichtig het 3 meter hoge obstakel; eens er bovenop zie ik dat het in feite op de rand van een volgende put ligt. Een onstabiele puinberg, naast een gapend zwart gat, zowat 5 meter in diameter. Maar de blokken van elk minstens 10 ton zwaar boezemen me geen angst in, we staan hier goed.

“Annette, kom gauw! Een volgende put!”

In een paar tellen staat ze naast mij. Ik heb intussen al een mooie steen uitgezocht, ter grootte van een voetbal. We durven de rand van de put niet te dicht naderen en ik gooi de kei met een sierlijke boog in het midden van de put. De steen gaat in vrije val omlaag, met een fluitend geluid. Ik tel hardop mee terwijl de steen in luttele seconden van 0 tot 200 km/u accelereert.

“Een”

“Twee”

“Drie”

“Vier”

“Vijf”

Een doffe dreun weerklinkt, maar we horen de steen zijn dolle val verder zetten.

“Zes”

...

Hij kaatst nu en dan tegen een wand, het geluid van de vele inslagen vermengt zich tot een ondefinieerbaar geraas. Ik tel stoïcijns verder, maar mijn hart bonst van vreugde: dit is echt een gigantische put!

“Twaalf”

“Dertien”

Het is opnieuw stil geworden rondom ons. We kijken elkaar aan, met fonkelende ogen en een grote glimlach. Annette herziert mijn eerdere schatting: “Da's geen 100 meter, maar eerder 200!”

Ik ben al aan het rekenen. “Het eerste stuk is vrijhangend, 5 seconden. Afstand is gelijk aan de helft van de valversnelling maal delta T kwadraat”. Komen de fysicalessen dan toch nog van pas!

“125m dus, maar als we de luchtweerstand in rekening brengen, dan komen we wat lager uit. Neem nu 100m vrijhangend, dan valt de steen nog zeker 9 seconden verder”.

“Die put is dus monsterlijk diep!” vat Annette mijn gecijfer samen.

“Dat is het! Ik noem hem Het Monster” roep ik uit.

We voelen plots diep ontzag en zetten een stapje achteruit. Beter niet te dicht bij de rand staan, die put is zeker 250m diep. Ik voel me plots heel wat minder zeker. Ik deed al diepere putten, 328m in één keer zelfs, maar die waren al geëxploreerd, getopografeerd en keurig uitgespit. Zelf zo een put equiperen, dat is andere koek. Vooral als je daar staat met een touw dat gegarandeerd veel te kort is: van mijn 90-meter touw resteert er nog hooguit 50. Het onstabiele blokkenplatform is allerm minst geschikt als vertrekpunt. Tegen de linkerwand is er een smalle, amper zichtbare richel. Ik schraap al mijn moed bij elkaar, en sla een eerste spit. Tien minuten later hang ik aan het touw, en sla een volgende spit. En nog één, en nog één, tot ik zowat 3 meter ver op het richeltje ben gevorderd en ik een afdaling kan overwegen. Annette staat intussen te springen van de kou, hier heerst dezelfde temperatuur als in alle grotten op het massief: 3 à 4° C.

“OK, ik ben weg”, meld ik mijn vertrek.

“Er zit toch een eindknoop in je touw?” vraagt Annette.

“Euh... wel drie denk ik” geef ik toe.

Ik laat het 9-mm touw rustig door mijn hand glijden en daal af. De put opent zich, de wand verwijderd zich van mij. De afmetingen worden bijzonder imponerend, een elliptische schacht van zeker 10 op 25 meter. Ik voel me klein,

héél klein. Vijftig meter dieper kom ik tot stilstand op de eindknoop. De wanden zijn ver weg. Ik tuur omlaag maar zie enkel absolute duisternis. Maar ik heb nog een troefkaart: in de kitzak aan mijn gordel heb ik nog een tweede touw, 60 meter lang. Ik signaleer Annette wat ik van plan ben: het touw eraan knopen en nog een eind verder zakken. Ze maant me aan voorzichtig te zijn en herneemt waar ze mee bezig was: proberen warm te blijven! Vijf minuten later passeer ik met kloppend hart de knoop, die zich krakend en schokkerig aantrekt. Pfffft... met 200 of meer meters diepte onder je, geen aangenaam geluid. Ik daal verder af en geniet van de put, die hier nog steeds ruim 20 à 30 meter breed is. De wanden zijn gitzwart en glanzen van het water, en zijn gemarmerd met brede aders van wit calciet. Hier en daar hangen messcherpe lamellen, van enorme afmetingen: soms wel tien meter groot. 45 meter na de knoop nader ik weer de wand. Een richeltje, 50cm breed, lijkt me een goed eindpunt, mijn touw is toch bijna ten einde. Onder mij zie ik nog steeds alleen het diepste zwart. Op het richeltje ligt een vuistgrote steen die prompt de dieperik in wordt gekeild: hij valt nog minstens 150 meter omlaag. Ik ben tevreden, méér dan tevreden en vat al fluitend de terugklim aan.

Tijdens de afdaling naar de camping zweven we, ondanks onze zware rugzakken. Morgen gaan we huiswaarts, maar we weten nu waar we een jaar lang van gaan dromen. Wordt dit de diepste put van het hele massief? De Puits Lepineux is 320m diep... het zal moeilijk worden om beter te doen. Onze eerste Anialarra-expeditie is alvast geslaagd te noemen.

En inderdaad, een jaar lang tellen we af tot de dag waarop we deze exploratie kunnen verder zetten.

3 augustus 1998. Samen met mijn metgezellen Annette en Flip arriveren we in affreuzende omstandigheden boven: er staat een hevige snijdende wind, ijsregen en mist. Het omkleden is een calvarie, achter een rotsblok wat beschutting zoekend.

“Godverdomme, wat een pokkenweer” sakker ik. “Kom, we doen gewoon onze gordel aan en dalen de ingangspuit af, we zullen in de zaal onze spullen wel in orde brengen”.

Mijn voorstel wordt direct aanvaard. Beneden in het zaaltje drupt het water langs overal omlaag, maar het is er tien keer aangenamer dan buiten, zoveel is zeker. We verdelen alle materiaal: bijna 300m touw, een Hilti boorhamer, reserve accu's, een massa spits, linten en ander spul: 7 kitzakken in totaal.

Het 8-meter-putje na de zaal wordt gauw “goed” geëquipeerd, twee spits worden op een mum van tijd met de Hilti geplaatst: wat een zegen, zo'n machine! Dan volgt de mooie, vrijhangende P23. Er valt een flinke douche in omlaag, zoals ik vorig jaar reeds had verondersteld, en ik equipeer dan ook een traverse links die ons uit het traject van het water brengt.

Al snel staan we alledrie bovenop het blokkenplatform dat "Le Monstre" domineert. Voor Flip zal het de eerste keer zijn dat hij een put doet dieper dan 30 meter! Je moet maar durven.

Het richeltje waar ik vorig jaar een paar spits plaatste, is weer mijn vertrekpunt, alleen profiteer ik nu van de boormachine om de looplijn te verlengen en het obligate dubbele ankerpunt te plaatsen. Ik lanceer mijn eerste 100 meter touw in de put. Het zoekt omlaag, zonder enige bodem te raken – niet dat ik dit verwacht had – en komt met een zweepslag tot stilstand. Het geluid galmt 10 seconden lang na! Met een kit met een tweede 100m touw aan de gordel, en boormachine rond de hals, vat ik de formidabele afdaling aan. Fractie op -5, fractie op -20. Ik wijk naar rechts uit, om een droger traject te volgen. Het is duidelijk dat in deze put heel grote lengtes kunnen geëquipeerd worden, maar dat wil ik liever vermijden. Het uitklimmen gaat zoveel sneller indien je op regelmatige afstanden fractioneert. Maar in het eerste stuk van de put, min of meer klokvormig, heb ik weinig keuze en ik daal in één ruk zowat 80m vrijhangend af. Ik bereik net niet het platformpje dat ik vorig jaar had gezien: het touw is iets te kort. Ik klim 15m terug omhoog en maak een pendule naar rechts en naar de wand, en plaats twee spits. Onmogelijk zoiets te doen zonder boormachine! Het volgende 100m touw gaat omlaag: opnieuw raakt het geen bodem! Ik heb de keuze tussen het touw aan de rechterkant te equiperen, wat op zicht in een formidabel vrijhangend stuk moet resulteren, of tegen de wand te blijven. Ik kies doelbewust voor het laatste.

Dit tweede 100m touw kost me veel tijd, ik moet vele fracties maken om messcherpe rotsplaten te vermijden, en daarenboven steeds uit het neerdruppelende water te blijven: buiten moet het nog steeds flink aan het regenen zijn. Ik ben vast al een paar uur bezig. Annette en Flip volgen me “op de voet”, ze hangen een fractie hoger en lijden in stilte kou. Mijn rug en billen worden afgeklemd door de zitgordel, mijn benen zijn in een diepe slaap verzonken. Zag ik maar een richeltje om even op te staan, en mijn bloedsomloop te herstellen! Het einde van mijn tweede 100m touw nadert, ik meen de bodem onder mij te ontwaren. Maar nee, 't is maar gezichtsbedrog – of was het wishful thinking?

Annette heeft me intussen ons laatste lange touw doorgegeven, een 84 meter. Volgt nog een riskant manoeuvre om, hangend aan het touw, de batterij van de Hilti te vervangen die na zowat 20 spits de geest heeft gegeven. Opnieuw weergalmt het gehamer van de Hilti door deze gigantische echokamer van moeder Natuur. Ik zak verder. Hoe lang gaat deze put nog door? Hoe diep zou hij zijn? 200, 300, misschien wel 400 meter? Veel dieper is onmogelijk, de

kalksteenlaag is hier maximaal 420m diep. De put verandert stilaan van vorm. De sectie, die tot nu toe bijna 20m breed was, begint te verkleinen.

En dan...

“Ik zie de bodem!”

Mijn uitroep kent enthousiaste bijval van mijn 2 makkers die boven me hangen. Ze zijn nat gedrupt en door en door koud.

“En is het touw lang genoeg?” vragen ze.

“Het zal kantje boord zijn!” is mijn antwoord. Ik zak verder en bid in stilte dat het touw lang genoeg zal zijn.

“A-RRRI-VEE!” Mijn kreet galmt seconden lang na. Er resteert geen meter van het touw van 84 meter...

Ik zak door mijn benen, die totaal gevoelloos zijn.

Volgens mijn schatting is de put zowat 260m diep. Annette en Flip arriveren ook. We staan op een platform van reusachtige blokken, zo groot als vrachtwagens. Ooit zijn ze in de put omlaag gedonderd, en hebben zich hier in deze “versmalling”, nog steeds ruim 15m breed, vastgeklemd. Volgens alle logica moet de put dus nog doorlopen. Voorzichtig naderen we de rand van het blokkenplatform.

“Ja! De put loopt door...”

“Ik gooi er een steen in...”

De steen stuitert wel 6 seconden lang omlaag.

“Hoera, dat is minstens 100 meter erbij”

Ik ben alweer aan het rekenen: “dus het Monster is zeker 360 meter diep en we hebben de Puits Lépineux verslagen!”

“Jamaar,” werpt Annette tegen, “we staan hier wel op een mega-palier, ik zou het als 2 putten beschouwen.”

Ik brom met tegenzin “Hummmm... ’t is waar, geologisch is het dan wel een put van 360 meter, speleologisch niet. Daarbij de Puits Lépineux is een monument, hem naar de tweede plaats wippen, dat kunnen we niet maken.”

Flip mengt zich in het gesprek: “Zeg, het is al 6 uur ’s avonds, vergeet niet dat we om 9 uur radiocontact hadden afgesproken met de thuisploeg!”

“Verdorie, je hebt gelijk. Dat wordt krap. Gauw omhoog, ons touw is toch op.”

Ik klim zo snel ik kan omhoog en geniet onderweg van de magnifieke put. Ver onder mij zie ik de helmlichtjes van Annette en Flip. Machtig. Het klimmen gaat traag, de vermoeidheid van drie opeenvolgende dagen portage laat zich voelen. Om stipt 21u15 sta ik buiten. Het regent niet meer, maar de wind is snijdend hard en koud. We hebben een CB-verbinding tussen het hoogtekamp en een auto op de col van de Pierre-St-Martin, in vogelvlucht amper 5km verder, het uiterste bereik van onze walkie-talkie.

"Hallo, dit is Paul. hoort u mij, over". Direct volgt antwoord: het is Jos.

Ik roep enkel: "YIHAAAAA!"

Het is even stil aan de andere kant, daar moeten ze eens over nadenken. Dan vraagt Jos: "kunt u dat eens verduidelijken?"

Ik vertel kort wat we vonden: "Het Monster is 260 meter diep, einde op ongeveer -310, we zijn gestopt bovenaan een nieuwe put van minstens 100 meter." Er weerklinken vreugdekreten door de CB: Jos is blijkbaar niet alleen!

Ik geef nu meer details, na 5 minuten nemen we afscheid. Wij zoeken een droog onderkomen in de tent, kokkerellen ons gezellig een maaltijd en zoeken onze slaapzakken op. De wind giert en rukt heel de nacht aan de tent, onze slaap is eerder oppervlakkig, maar we zijn gelukkig. Wat heeft een mens meer nodig...

De AN506 of Pozo de los Niños eindigde op -410 meter en nadert tot op 10 meter het Systeem van Anialarra. Het Monster is nog steeds de tweede diepste put van het massief, 258m diep. De afdaling “en première” van deze gigantische put blijft voor eeuwig in mijn geheugen gegrift. Flip was zo onder de indruk, dat hij een maquette maakte van de put op schaal 1/100, die te bewonderen is in “De Berghut” te Hamme.